

ULIGHED 9. september 2011

DEBATINDLÆG

Debat: Danmark har mistet sin førerposition i lighed

Skrevet af

Jonas Schytz Juul
Analysechef

Danmark har siden 2001 haft den næststørste stigning i uligheden blandt vesteuropæiske lande - og den største stigning i andelen af fattige - en stor del af forklaringen på stigning i uligheden og fattigdommen i Danmark er den fordelingspolitik, der er ført - fremadrettet er der ikke noget, der tyder på, at uligheden vil falde i Danmark.

Kontakt

Analysechef

Jonas Schytz Juul

📞 33 55 77 10

Der har flere gange under valgkampen været debat om, hvordan udviklingen i uligheden har været i Danmark i de seneste ti år, og om udviklingen i Danmark er markant anderledes end i andre europæiske lande. Med nye tal fra Eurostat for uligheden er det nu muligt at foretage denne sammenligning. Fordelen ved Eurostats opgørelse er, at man kan sammenligne udviklingen i de europæiske lande, da opgørelsen af indkomster, kvalitetssikring af data mv. er standardiseret.

Til at måle uligheden i de enkelte lande bruger man ofte Gini-koefficienten, der er et samlet mål for indkomstuligheden. Gini-koefficienten er et indeks mellem 0 og 100, hvor 0 svarer til, at alle personer har samme indkomstniveau, mens en Gini-koefficient på 100 svarer til, at en enkelt person har hele indkomsten. En stigning i Gini-koefficienten er således et udtryk for, at indkomstfordelingen er blevet mere ulige.

Eurostats tal viser, at Danmark i 2001 havde den laveste ulighed blandt de vesteuropæiske lande. Målt på Gini-koefficienten havde Danmark en ulighed på 22 i 2001.

Men siden 2001 har Danmark oplevet en stor stigning i uligheden, og Danmark ligger nu på en 6. plads blandt de vesteuropæiske lande. Lande som Norge, Sverige, Østrig, Finland og Belgien har siden 2001 ikke oplevet samme voldsomme stigning i uligheden som Danmark, og har derfor nu en mindre ulighed end Danmark.

Oplister man landene efter ændringen i uligheden i perioden 2001-2009, er Danmark det land, der har haft den næststørste stigning i uligheden. Kun Island har haft en større vækst i uligheden. Samlet er uligheden i Danmark ifølge Eurostat steget med 5 point i perioden svarende til næsten 25 pct. Til sammenligning har eksempelvis Norge og Finland haft et fald i uligheden i perioden på hhv. 2,5 og 1,5 point, som det fremgår af figuren. Det svarer til et fald i uligheden for Norge på knap 10 pct. og på knap 5 pct. i Finland.

EN ANDEN indikator for uligheden i det enkelte land kan fås ved at se på andelen af fattige. Også for dette mål offentliggør Eurostat sammenlignelige data. Ser man på andelen af fattige, målt ved personer som har en indkomst under 50 pct. af medianindkomsten, ser man præcist samme billede for Danmark, som når man ser på Gini-koefficienten:

I 2001 havde Danmark den laveste andel af fattige ifølge Eurostats opgørelse. Men frem til 2009 har 6 vesteuropæiske lande overhalet os på listen, så vi er faldet til en syvendeplads i fattigdomsbekæmpelse blandt de vesteuropæiske lande. Island, Holland, Østrig, Finland, Frankrig og Norge har alle overhalet Danmark på listen.

Ser man på udviklingen i andelen af fattige fra 2001-2009 har Danmark haft den højeste stigning i andelen af fattige blandt de vesteuropæiske lande. Mens andelen af fattige ifølge Eurostat lå på 4 pct. i 2001, er andelen steget til 7,1 pct. i 2009.

DE SENESTE ti års udvikling i Danmark er altså ekstraordinær i europæisk målestok - stort set ingen lande har kunnet følge Danmarks tempo, når det handler om stigning i fattigdom og forøgelse af uligheden. Danmark har tabt førstepladsen i lavest ulighed og fattigdomsbekæmpelse, men ligger til gengæld helt i toppen, når det kommer til stigning i ulighed og stigning i fattigdom.

En stor del af forklaringen på stigning i uligheden og fattigdommen i Danmark er den fordelingspolitik, der er ført i perioden. For det første har det haft stor betydning, at huspriserne steg voldsomt i starten af perioden, bl.a. som konsekvens af ejendomsværdiskattestoppet og indførelsen af en række nye lånetyper (flexlån og afdragsfrie lån). For det andet er der gentagne gange givet skattelettelser i toppen af indkomstfordelingen, mens familier, der ligger i bunden, har fået reduceret ydelserne. Det er tilfældet med f.eks. starthjælpen, introduktionsydelsen, kontanthjælpsloftet og 450-timers reglen, der har skubbet flere familier ud i fattigdom, og har gjort familier, der i forvejen var fattige, endnu fattigere.

Fremadrettet er der ikke noget, der tyder på, at uligheden vil falde i Danmark. I 2010 trådte Forårspakke 2.0 i kraft. Ifølge beregninger fra Finansministeriet får denne skattepakke uligheden til at stige, da lettelserne er koncentreret i toppen af indkomstfordelingen.

Ifølge Finansministeriets beregninger vil Forårspakke 2.0 isoleret set betyde en stigning i uligheden, der er tre gange så stor som de stigninger i uligheden, som Forårspakke 1.0 eller 2007-skatteaftalen gav. Derudover vil stramningen af 450-timers reglen, forkortelsen af dagpengeperioden og faldet i børnefamilieydelsen være med til at reducere indkomsterne for de personer og familier, der i forvejen ligger i bunden, hvilket igen giver en større ulighed.

ÆNDRER MAN ikke prioriteringerne i den økonomiske og sociale politik markant i de kommende år, er der desværre al sandsynlighed for, at vi vil opleve en stadig stigende ulighed og fattigdom. Dermed vil Danmark fortsætte rutsjeturen ned af de europæiske ranglister.

Debat-analyse bragt i Politiken d. 9. september 2011